RESEARCH ARTICLE

Outcome-Based Curriculum: New approach

Hafizuddin Jemu[1] Jaruwat Songmuang[2] Apirak Tohtayong[3]

[1] Doctoral Student, Department of Educational Sciences and Innovation for Learning Management, Faculty of Education, fatoni University, Pattani, Thailand

[2] Dr. (Assistant Professor), Lecture of Educational Sciences and Innovation for Learning Management, Faculty of Education, Fatoni University, Pattani, Thailand

[3] Dr., Lecture of Educational Sciences and Innovation for Learning Management, Faculty of Education, Fatoni University, Pattani, Thailand

Corresponding Author, Email : hafizuddin9644@gmail.com

Received : March 03, 2025 ❁ **Revised :** July 21, 2025 ❁ **Accepted :** October 30, 2025

Abstract

Outcome -Based Education (OBE)has become increasingly important in thedevelop ment of vocational education curricular recently. The Primary objective is to present an outcome-based curriculum that Focuses on Student learning outcomes as the Central element in both curriculum management and instructional design.

The implementation of outcome -base education can be characterized by Five key aspects: 1) curriculum / learning design 2) curriculum management 3) Learning manage ment 4) Assessment methods 5) Learning outcomes or goal

OBE emphasizes the significance of learning outcomes by integrating them int all stages of educational planning - from curriculum development to instructiona methods and assessment strategies. The proces of developing an outcome-based curriculum typically involves six essential step tarting with the Identification of learning outcomes which are used to guide course design, lesson planning steaching meth dologies, and assessments at various levels This approach hensures alignment between program-level learning outcomes, thereby fostering coherence and consistency throughout the educational experience.

The OBE framwork does more tha merely reform educational results - it defines a clear Identify and highlights the unique strengths of vocationa education programs. By focusing on the development of both knowledge and practical skills, outcome based

education play a vital role in preparing highly skilled professionals with specialize expertise, contributing significantly to the advancement of the nation' work forces.

Keywords : Outcome-Based Education, Vocational Curriculum, Integrated Learning, Competency Assessment, Professional Skill Development

บทความวิจัย

หลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์: แนวทางใหม่สำหรับหลักสูตรอาชีวศึกษา

ฮะฟีซุดดีน เจะมุ[1] จารุวัจน์ สองเมือง[2] อภิรักษ์ โต๊ะตาหยง[3]

[1] นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, ปัตตานี, ประเทศไทย

[2] ดร. (ผู้ช่วยศาสตราจารย์) อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, ปัตตานี, ประเทศไทย

[3] ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, ปัตตานี, ประเทศไทย

อีเมลผู้แต่งหลัก : hafizuddin9644@gmail.com

วันที่รับ : 03, มีนาคม, 2568 ❁ **วันที่รับแก้ไข :** 21, ตุลาคม, 2568 ❁ **วันที่ตอบรับ :** 30, ตุลาคม, 2568

บทคัดย่อ

การศึกษาแบบมุ่งผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE) ได้รับความสำคัญเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาในยุคปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งในด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการออกแบบการเรียนการสอน แนวคิดดังกล่าวมุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

กระบวนการจัดการศึกษาในแนวทาง OBE สามารถอธิบายได้ผ่านห้ามิติหลัก ได้แก่ การออกแบบหลักสูตรและการเรียนรู้ การบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน วิธีการประเมินผล และผลการเรียนรู้หรือเป้าหมาย ซึ่งทั้งห้ามิตินี้ล้วนสะท้อนให้เห็นว่า “ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน” คือหัวใจสำคัญที่เชื่อมโยงทุกกระบวนการเข้าด้วยกัน

การวางแผนและดำเนินการตามกรอบ OBE เริ่มต้นจากการระบุผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน (Intended Learning Outcomes) จากนั้นนำผลการเรียนรู้ดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการออกแบบรายวิชา การวางแผนการสอน การเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตลอดจนการกำหนดรูปแบบการประเมินผลในแต่ละระดับ กระบวนการเหล่านี้ช่วยสร้างความเชื่อมโยงและความสอดคล้องระหว่างผลการเรียนรู้ในภาพรวมกับผลการเรียนรู้รายรายวิชา จึงทำให้การจัดการศึกษาเกิดความเป็นเอกภาพ มีทิศทางที่ชัดเจน และสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ กรอบแนวคิด OBE ยังมิได้จำกัดเพียงการปฏิรูประบบการวัดและประเมินผลทางการศึกษา แต่ยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยกำหนดอัตลักษณ์และตอกย้ำจุดแข็งเฉพาะของการจัดการอาชีวศึกษา

โดยเฉพาะการผสมผสานองค์ความรู้ทางทฤษฎีเข้ากับทักษะเชิงปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยเหตุนี้ การศึกษาแบบมุ่งผลลัพธ์จึงถือว่ามีบทบาทสำคัญในการสร้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและมีทักษะสูง อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศและการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของแรงงานในระดับชาติและนานาชาติอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : Outcome-Based Education, หลักสูตรอาชีวศึกษา, การเรียนรู้เชิงบูรณาการ, การประเมินสมรรถนะ, การพัฒนาทักษะวิชาชีพ

บทนำ

หลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE) เป็นแนวคิดการออกแบบหลักสูตรที่เริ่มจากการกำหนด “ผลลัพธ์การเรียนรู้” (Learning Outcomes) ที่ผู้เรียนต้องบรรลุ แล้วจึงออกแบบรายวิชา วิธีการสอนและการประเมินให้สอดคล้องกับผลลัพธ์นั้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้การจัดการเรียนการสอนก้าวพ้นจากการมุ่ง “สอนเนื้อหา” ไปสู่การพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกได้จริง (จินดา, 2566) สำหรับอาชีวศึกษา แนวทาง OBE มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากเป้าหมายหลักคือการผลิตกำลังคนที่พร้อมทำงาน การเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตรกับสมรรถนะที่ตลาดแรงงานต้องการ และการออกแบบการประเมินทักษะเชิงปฏิบัติที่สามารถใช้ได้จริง จึงกลายเป็นหัวใจของการปฏิรูปหลักสูตรอาชีวศึกษาในหลายประเทศ แนวโน้มนี้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา TVET ขององค์การยูเนสโก (UNESCO, 2022) ที่เน้นการพัฒนาทักษะเพื่อตอบสนองต่อเศรษฐกิจดิจิทัลและเศรษฐกิจสีเขียว

ในประเทศไทย ความพยายามด้านนโยบายก็ปรากฏชัด เช่น การปรับปรุงหลักสูตรอาชีวศึกษา พ.ศ. 2567 ที่เน้นสมรรถนะและมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยมุ่งยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้สามารถก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2567) การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้ผู้สอน ผู้บริหาร และสถานประกอบการต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบและประเมินผลอย่างใกล้ชิด

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยล่าสุดชี้ว่า การนำ OBE ไปใช้ในบริบทอาชีวศึกษาไม่ใช่เรื่องง่าย ยังมีความท้าทายหลายประการ ทั้งด้านทรัพยากร บุคลากร และการพัฒนาระบบประเมินสมรรถนะที่วัดผลได้จริง (Ali et al., 2023; Mupa, 2024) ดังนั้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องมีการออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับโปรแกรม (Program Learning Outcomes: PLOs) ที่ชัดเจน การประเมินที่สอดคล้อง และการเชื่อมโยงกับระบบการรับรองสมรรถนะมาตรฐานสากล

ดังนั้น หลักสูตรเน้นผลลัพธ์ถือเป็นแนวทางใหม่ที่ช่วยให้หลักสูตรอาชีวศึกษามีคุณภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ หากดำเนินการอย่างมีระบบ จะช่วยยกระดับผู้เรียนให้เป็นกำลังคนที่มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ตลาดแรงงานและสังคมต้องการอย่างแท้จริง ในบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome-based curriculum) โดยมีสาระเกี่ยวกับความหมายของ Outcome-based Education (OBE) ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ลักษณะการจัดการศึกษา

แบบมุ่งเน้นผลลัพธ์ (Outcome based Education: OBE) และเปรียบเทียบหลักสูตรปกติกับหลักสูตรOBE ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนา หรือปรับปรุงหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงต่อไป

ความหมายของ Outcome-based Education

Outcome-based Education (OBE) หรือ การจัดการศึกษาอิงผลลัพธ์ เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มากกว่าการเน้นเนื้อหาวิชาหรือกระบวนการสอนตามแบบแผนเดิม โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะที่สังคมและตลาดแรงงานในอนาคตต้องการ ไม่ว่าจะเป็นทักษะด้านวิชาชีพ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ความสามารถในการสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งถือเป็นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Age, 2025; Siva rajah, 2022)
Outcome-based Education (OBE) มีรากฐานอยู่ที่แนวคิดว่า การเรียนการสอนต้องมีการกำหนดผลลัพธ์ที่ชัดเจนล่วงหน้า ทั้งในระดับรายวิชา โปรแกรมการศึกษา และระดับหลักสูตร เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเป้าหมายการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ และสามารถวัดประเมินได้จริงเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน (Al-Ahram, 2023) แนวทางนี้จึงไม่เพียงแต่กำหนดสิ่งที่นักเรียนต้องรู้ (knowledge) แต่ยังรวมถึงสิ่งที่ต้องทำได้ (skills) และสิ่งที่ควรเป็น (attitudes)

ในมิติของครูและผู้สอน Outcome-based Education (OBE) เป็นแนวทางที่เปิดโอกาสให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและสร้างสรรค์ โดยไม่ยึดติดกับวิธีการสอนเพียงแบบใดแบบหนึ่ง แต่ใช้วิธีการที่เหมาะสมต่อบริบท เพื่อให้นักเรียนบรรลุผลลัพธ์ที่คาดหวังร่วมกัน ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด OBE ยังช่วยสร้างความโปร่งใสในการศึกษา เนื่องจากมีการกำหนดมาตรฐานและเกณฑ์ความสำเร็จไว้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างตรงไปตรงมา (Yusof et al., 2022)

โดยสรุป Outcome-based Education (OBE) เป็นแนวคิดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับผลลัพธ์มากกว่ากระบวนการ มุ่งเน้นการสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ ช่วยให้ผู้เรียนพร้อมเผชิญความเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ดังแสดงภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดการศึกษา Outcome-based Education(OBE)

ที่มา: ฮะฟีซุดดีน (2567)

การจัดการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์ เป็นแนวคิดทางการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิด ผลลัพธ์ที่แท้จริงตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด โดยให้ความสำคัญกับสิ่งที่ผู้เรียนสามารถทำได้และนำไปใช้ได้จริงภายหลังการเรียนรู้มากกว่าการยึดติดกับกระบวนการสอนเพียงอย่างเดียว กล่าวคือ ทุกองค์ประกอบของหลักสูตร ทั้งการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินผล ล้วนต้องถูกวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุสมรรถนะที่พึงประสงค์

ลักษณะสำคัญของ (Outcome based Education: OBE) คือการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริง และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะทั้งด้านวิชาชีพ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การประยุกต์ใช้เทคนิค ตลอดจนความสามารถในการปฏิบัติจริง ทั้งนี้ การเรียนรู้ในรูปแบบ (Outcome based Education: OBE) จึงไม่เพียงแต่เน้นความรู้เชิงทฤษฎี แต่ยังให้ความสำคัญกับการฝึกฝนสมรรถนะเชิงปฏิบัติที่สามารถสะท้อนถึงความพร้อมของผู้เรียนในการใช้ชีวิตและการทำงานในโลกแห่งความเป็นจริง ในเชิงโครงสร้าง (Outcome based Education: OBE) สามารถจำแนกได้เป็น 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) การออกแบบหลักสูตรและการเรียนรู้ที่ชัดเจนและตอบสนองสมรรถนะ 2) การจัดการหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียน 3) การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกับชีวิตจริงและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) วิธีการประเมินที่หลากหลาย ต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสมรรถนะ และ 5) เป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่มุ่งเน้นการสร้างความสามารถเชิงวิชาชีพและการปฏิบัติจริงได้ แสดงดังภาพที่ 2 และรายละเอียดดังตารางที่ 1

ภาพที่ 2 ลักษณะการจัดการศึกษาแบบมุ่งเน้นผลลัพธ์ (Outcome based Education: OBE)
ที่มา: ฮะฟีซุดดีน, 2567

ตารางที่ 1 สรุปการจัดการศึกษาแบบ Outcome-Based Education (OBE) ในอาชีวศึกษา

ลำดับ	องค์ประกอบ OBE	ลักษณะสำคัญ	ตัวอย่างในอาชีวศึกษา
1	การออกแบบหลักสูตร/การเรียนรู้	- เริ่มจากกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Knowledge, Skills, Attitudes) - ใช้แนวคิด *Backward Design* (Wiggins & McTighe, 2005) - กำหนดวิธีการวัดผลก่อนออกแบบกิจกรรม	ช่างยนต์: ผู้เรียนสามารถถอด–ประกอบและตรวจเช็กระบบเบรกได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย ผ่านการฝึกปฏิบัติจริง
2	การจัดการหลักสูตร	- หลักสูตรมีความยืดหยุ่น (*Flexible Curriculum*) - เชื่อมโยงกับมาตรฐานสมรรถนะอาชีพ - อัปเดตทักษะใหม่ เช่น Digital Skills, Green Skills (UNESCO, 2022)	คหกรรมศาสตร์: ผู้เรียนจัดการธุรกิจร้านอาหารได้ และเพิ่มรายวิชา “ขายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์” หรือ “การจัดการอาหารเพื่อสุขภาพ”
3	การจัดการเรียนรู้	- เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered) - ใช้ *Active Learning* และ *Work-Integrated Learning (WIL)* - บูรณาการกับชีวิตจริง	การโรงแรม: โครงการ “โรงแรมจำลอง” ให้ผู้เรียนทำงานจริงในแต่ละแผนก โดยผู้สอนเป็นโค้ช
4	วิธีการประเมิน	- ประเมินตามผลลัพธ์จริง (Performance/Authentic Assessment) - ใช้วิธีการหลากหลาย ไม่จำกัดแค่ข้อสอบข้อเขียน	ช่างไฟฟ้า: ออกแบบและติดตั้งวงจรไฟฟ้าในอาคารจริง การตลาด: ทำโครงการวางแผนการตลาดสินค้าท้องถิ่นและนำเสนอให้ผู้ประกอบการ
5	เป้าหมายหรือผลลัพธ์	- เน้น Competency-Based Outcomes	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ: พัฒนาเว็บไซต์ E-commerce และสื่อสารกับลูกค้าได้

	- ครอบคลุม Professional Knowledge, Technical Skills, Soft Skills, Attitudes & Values - ผู้เรียนทำได้จริงในอาชีพและพัฒนาตนเองต่อเนื่อง	อย่างมืออาชีพ ช่างเชื่อมโลหะ: เชื่อมตามมาตรฐานอุตสาหกรรมและทำงานอย่างปลอดภัย

โดยสรุป (Outcome based Education: OBE) จึงเป็นการศึกษาเชิงบูรณาการที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน เน้นการสร้างสมรรถนะที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตและการทำงาน อันเป็นการเปลี่ยนแปลงมุมมองจากการจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม สู่การเรียนรู้ที่เน้น ผลลัพธ์ และคุณภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร Outcome-Based Education (OBE) สำหรับอาชีวศึกษา

การออกแบบหลักสูตรตามแนวทาง Outcome-Based Education (OBE) เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes: PLOs) ของผู้เรียนเป็นหลัก โดยต้องกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ให้มีความชัดเจน สามารถวัดผลได้ และถูกวางไว้ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นของการออกแบบหลักสูตร เพื่อให้แน่ใจว่าการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

Catltr. (2023) อธิบายว่า การพัฒนาหลักสูตร Outcome-Based Education (OBE) ต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน โดยผลลัพธ์การเรียนรู้ควรระบุทั้งความรู้และทักษะที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีเมื่อจบหลักสูตร อีกทั้งควรมีการสื่อสารกับผู้เรียนอย่างชัดเจนเพื่อให้เข้าใจเป้าหมายที่ต้องการ การกำหนดผลลัพธ์ดังกล่าวยังเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนและนักการศึกษา เนื่องจากสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบข้อบกพร่องของหลักสูตร และนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น ในมุมมองของ Jiet (2020) กระบวนการพัฒนาหลักสูตร Outcome-Based Education (OBE) ประกอบด้วยการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ล่วงหน้าในหลายระดับ ได้แก่ ผลลัพธ์ของรายวิชา (Course Outcomes: COs) ผลลัพธ์ของโปรแกรม (Program Outcomes: POs) และผลลัพธ์เฉพาะของโปรแกรม (Program Specific Outcomes: PSOs) โดย COs จะเป็นฐานสำคัญในการสนับสนุนการบรรลุ POs และ PSOs ทั้งหมด ซึ่งช่วยให้กระบวนการวัดและประเมินผลมีความเป็นระบบ และสามารถชี้ให้เห็นจุดอ่อนของหลักสูตรที่ควรได้รับการพัฒนาและปรับปรุง Sanchez และ Ruiz (2008) ได้ชี้ว่า การพัฒนาหลักสูตร Outcome-Based Education (OBE) ต้องพิจารณาจากสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม โดยกระบวนการควรมีการวางแผนที่มีเป้าหมายชัดเจน มุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ก้าวหน้าและครอบคลุม ไม่เพียงแต่ในห้องเรียน แต่ยังรวมถึงการเรียนรู้ในสังคมด้วย การประเมินผลหลังการใช้หลักสูตรจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสะท้อนความเหมาะสม และช่วยปรับปรุง

ระบบการศึกษาให้เกิดการพัฒนาในเชิงบวก ในทำนองเดียวกัน McCourt (2021) เน้นว่าการพัฒนาหลักสูตร Outcome-Based Education (OBE) ต้องตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน โดยเนื้อหาที่กำหนดไว้ควรแปลงเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่สามารถสังเกตและวัดผลได้อย่างชัดเจน สิ่งนี้ทำให้ผู้สอนสามารถประเมินได้ว่าผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่คาดหวังหรือไม่ และสามารถชี้ให้เห็นประเด็นที่ควรได้รับการปรับปรุงเพื่อนำไปพัฒนาหลักสูตรต่อไป

โดยสรุป การพัฒนาหลักสูตร Outcome-Based Education (OBE) สำหรับอาชีวศึกษา เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการศึกษา วิเคราะห์ และสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างหลักสูตรที่มีคุณภาพ ตอบสนองต่อความต้องการทั้งของผู้เรียนและสังคม กระบวนการนี้มีลักษณะยืดหยุ่นและต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งยังเปิดโอกาสให้เกิดการตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ประโยชน์ได้จริงทั้งในชีวิตประจำวันและในสังคม

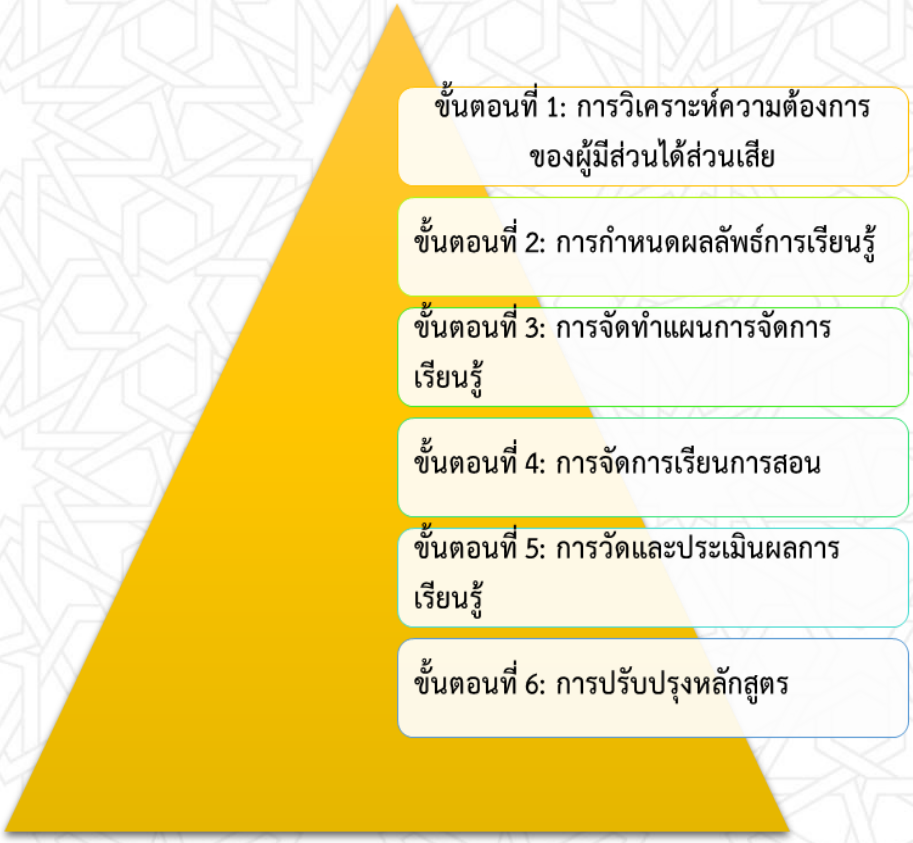

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร (Outcome-Based Education: OBE)
ที่มา: ฮะฟีซุดดีน, 2567

จากภาพที่ 3 ขั้นตอนที่ 1: การวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขั้นตอนแรกนี้ เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา คณาจารย์ ผู้ปกครอง สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2: การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร OBE จะถูกกำหนดเป็นกรอบผลลัพธ์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม (Competency-Based Learning Outcomes: CLOs) ซึ่งครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนั้น CLOs จะถูกกำหนดโดยพิจารณาจากความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและบริบทของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3: การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้:แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเอกสารที่ระบุกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ที่ใช้ในการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ แผนการจัดการเรียนรู้จะจัดทำขึ้นโดยพิจารณาจาก CLOs ของหลักสูตรและบริบทของการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 4: การจัดการเรียนการสอน:การจัดการเรียนการสอนตามแนวทาง OBE นั้น มุ่งเน้นที่การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ การจัดการเรียนการสอนจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5: การวัดและประเมินผลการเรียนรู้: การประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวทาง OBE นั้น มุ่งเน้นที่การวัดและประเมินผลผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา การประเมินผลการเรียนรู้จึงต้องคำนึงถึง CLOs ของหลักสูตรและบริบทของการประเมินผล

ขั้นตอนที่ 6: การปรับปรุงหลักสูตร:การประเมินผลหลักสูตรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ หากหลักสูตรยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรโดยพิจารณาจากผลการประเมินผล

ทั้งนี้ ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร OBE ดังกล่าวเป็นเพียงแนวทางคร่าว ๆ เท่านั้น ในแต่ละหลักสูตรอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนขั้นตอนให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของหลักสูตรนั้น ๆ

เปรียบเทียบหลักสูตรปกติกับหลักสูตร(Outcome-Based Education: OBE)

หลักสูตรปกติและหลักสูตร (Outcome-Based Education: OBE) ต่างก็เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียน แต่มีความแตกต่างที่สำคัญบางประการ ตามที่ Lee & Omar (2018) กล่าวถึง หลักสูตร (Outcome-Based Education: OBE) นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้การจัดการศึกษาแบบมุ่งเน้นผลลัพธ์มีความยืดหยุ่นเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและผู้เรียนมีอิสระในการจัดการศึกษามีวิธีการประเมินอย่างชัดเจนนักเรียนได้ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ เจตคติ และประสบการณ์ที่ได้รับในระหว่างการเรียนรู้ สอดคล้องกับปริญญา (2558) กล่าวถึง หลักสูตร (Outcome-Based Education: OBE)

การศึกษาที่เน้นมุ่ง “ผลลัพธ์” ไม่ใช่การศึกษาที่เน้นใส่ความรู้การจัดการหลักสูตรเป็นอิสระการจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและวิธีการประเมินยึดผลลัพธ์ของผู้เรียนผู้เรียนเรียนรู้สม่ำเสมอ ผู้เรียนได้ทำการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยระบุถึงความแตกต่างของการศึกษาหลักสูตร (Outcome-Based Education: OBE) กับการศึกษาหลักสูตรปกติแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 2 ความแตกต่างของการศึกษาหลักสูตร (Outcome-Based Education: OBE) กับการศึกษาหลักสูตรปกติ

หัวข้อ	หลักสูตรปกติ	หลักสูตร OBE
จุดเน้น	เนื้อหา	ผลลัพธ์การเรียนรู้
การกำหนดรายวิชาและหน่วยกิต	กำหนดไว้ล่วงหน้า	กำหนดตามผลลัพธ์การเรียนรู้
การวัดผล	เน้นการสอบ	เน้นการวัดผลโดยวิธีหลากหลาย
บทบาทของนักศึกษา	ผู้รับความรู้	ผู้เรียนรู้
บทบาทของอาจารย์	ผู้ถ่ายทอดความรู้	ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

ที่มา: ฮะฟีซุดดีน (2567)

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การจัดการศึกษาแบบเน้นผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE) มีจุดเน้นสำคัญที่ “ผลลัพธ์การเรียนรู้” มากกว่ากระบวนการหรือการถ่ายทอดเนื้อหาตามแบบแผนเดิม กล่าวคือ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล ล้วนถูกออกแบบโดยมีผลลัพธ์ที่ผู้เรียนจะต้องบรรลุเป็นเป้าหมายสูงสุด บทบาทของผู้เรียนจึงเปลี่ยนแปลงไปจากผู้รับสารความรู้เพียงฝ่ายเดียว มาเป็นผู้แสวงหาความรู้และพัฒนาทักษะด้วยตนเอง ขณะที่ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและสร้างสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม

อัตลักษณ์ของ (Outcome-Based Education: OBE) จึงอยู่ที่การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผลลัพธ์การเรียนรู้ถูกกำหนดอย่างชัดเจนตั้งแต่ระดับวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา ไปจนถึงวัตถุประสงค์เชิงรายวิชา และถ่ายทอดไปยังแผนการสอนและวิธีการประเมินที่สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ จุดเน้นเช่นนี้ทำให้ OBE แตกต่างจากการศึกษารูปแบบดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญกับการป้อนความรู้มากกว่าการสร้างสมรรถนะที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง

จุดเด่นของ (Outcome-Based Education: OBE) คือการสร้างผู้เรียนที่ “ทำได้จริง” มากกว่าการรู้ในเชิงทฤษฎี ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ ทักษะ และเจตคติในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตและในวิชาชีพ นอกจากนี้ OBE ยังช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีความยืดหยุ่น ผู้เรียนสามารถก้าวหน้าได้ตามความถนัดและความสนใจ โดยไม่ถูกจำกัดด้วยรูปแบบหรือเวลา ขณะเดียวกัน การประเมินผลก็ไม่ได้มุ่งเพียงการสอบข้อเขียน แต่หลากหลายด้วยวิธีการ เช่น การประเมินจากผลงาน การนำเสนอ หรือการประเมินในสถานการณ์ปฏิบัติจริง อย่างไรก็ตาม (Outcome-Based Education: OBE) ยังมีข้อจำกัดที่ท้าทาย โดยเฉพาะด้านความ

ซับซ้อนของการออกแบบผลลัพธ์และการประเมินที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญสูง หากการกำหนดผลลัพธ์ตายตัวมากเกินไป อาจทำให้หลักสูตรไม่ยืดหยุ่นพอที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงของความรู้และทักษะใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งครูผู้สอนจำนวนไม่น้อยยังคงเผชิญกับความยากลำบากในการเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้อำนวยความสะดวกอย่างแท้จริง

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาต่อของ (Outcome-Based Education: OBE) ในบริบทอาชีวศึกษาจำเป็นต้องมุ่งไปที่การสร้าง กรอบสมรรถนะวิชาชีพ ที่ชัดเจนและเชื่อมโยงกับมาตรฐานอุตสาหกรรม เพื่อให้ผลลัพธ์การเรียนรู้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ควบคู่กับการส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงานจริง (Work-Integrated Learning) ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทั้งเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติไปพร้อมกัน นอกจากนี้ยังต้องยกระดับการพัฒนาครูอาชีวศึกษา ให้มีความสามารถด้านการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก การประเมินที่หลากหลาย และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนผู้เรียนอย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุป หลักสูตร (Outcome-Based Education: OBE) มีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนในฐานะการศึกษาเชิงสมรรถนะ ที่ไม่เพียงสร้างผู้เรียนให้มีความรู้ แต่ยังสร้างความพร้อมในการปฏิบัติงานจริงในสาขาวิชาชีพ จุดเด่นของ (Outcome-Based Education: OBE) คือ การตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันก็มีข้อจำกัดที่ต้องอาศัยการพัฒนาเชิงระบบ หากสามารถขับเคลื่อน (Outcome-Based Education: OBE) ด้วยวิธีการที่เชื่อมโยงผลลัพธ์กับการเรียนรู้และการประเมินอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน ก็จะสามารถยกระดับคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะตรงตามความต้องการ และพร้อมสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างยั่งยืน

บทสรุป

หลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome-Based Education: OBE) มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา เนื่องจากเป็นแนวทางที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพที่ชัดเจน ตลอดจนสามารถนำไปใช้ได้จริงในการปฏิบัติงาน การจัดการศึกษาที่เน้นเพียงการถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎีอาจไม่เพียงพอต่อการสร้างศักยภาพของกำลังคนในยุคปัจจุบัน ภาคอาชีวศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร รวมถึงวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ได้รับประสบการณ์ตรง และสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติจริงในสถานการณ์วิชาชีพ การออกแบบหลักสูตรในกรอบ (Outcome-Based Education: OBE) เริ่มต้นจากการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาไปสู่การสร้างวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ของหลักสูตร ซึ่งจะถูกแปลงเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับหลักสูตร (Program Learning Outcomes: PLOs) และระดับรายวิชา (Course Learning Outcomes: CLOs) ผลลัพธ์การเรียนรู้เหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้นในการกำหนดรายวิชา กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการสอน ตลอดจนวิธีการประเมินผลที่หลากหลาย โดยยึดหลัก “การจัดการเรียนรู้และการประเมินที่สอดคล้องกัน” (Constructive Alignment) เพื่อให้มั่นใจได้ว่าทุกองค์ประกอบของหลักสูตรจะสนับสนุนการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ในด้านการพัฒนาภาคอาชีวศึกษา (Outcome-Based Education: OBE) ทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมโยงที่สำคัญ

ทั้งในมิติของการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน การพัฒนาทักษะแห่งอนาคต และการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียนอย่างรอบด้าน การเชื่อมโยงดังกล่าวปรากฏในสามประการหลัก ได้แก่ (1) การเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม ผ่านการกำหนดมาตรฐานสมรรถนะอาชีพและการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย (2) การเชื่อมโยงกับสังคมโลก โดยมุ่งพัฒนาทักษะดิจิทัล ทักษะสีเขียว และทักษะเพื่อเศรษฐกิจยุคใหม่ และ (3) การเชื่อมโยงกับผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาสมรรถนะทั้งในมิติวิชาชีพ การปฏิบัติจริง การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ตลอดจนคุณค่าด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรอาชีวศึกษาในกรอบ (Outcome-Based Education: OBE) ไม่ได้เป็นเพียงการปรับปรุงเชิงโครงสร้างของรายวิชา แต่เป็นการสร้างระบบการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการอย่างสมบูรณ์ตั้งแต่การออกแบบหลักสูตรไปจนถึงการประเมินผล ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้พร้อมต่อการประกอบอาชีพ การพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในขณะเดียวกันยังเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของกำลังแรงงานระดับกลางและนักเทคโนโลยีให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

บีบีซีไทย. (2566). *หุ่นยนต์จะมาแทนที่คนงานในโรงงาน 20 ล้านตำแหน่งในปี 2030*. สืบค้น 13 ธันวาคม 2566, จาก https://mgronline.com/cyberbiz/detail/9600000120443.

ผู้จัดการออนไลน์. (2566). *เตรียมตัวหรือยัง คนเสี่ยงตกงานทั่วโลก 800 ล้านคนในปี 2030 จากระบบอัตโนมัติ* สืบค้น 13 ธันวาคม 2566.https://mgronline.com/cyberbiz/detail/9600000120443

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (2566). *การศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ (OBE)*. สืบค้น 15 ธันวาคม 2566 จาก https://www1.kmutt.ac.th/education/obe.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2558). *การศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและใช้โครงงานเป็นฐานในการเรียนรู้:* เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง “How to Foster”

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา. *ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) เพื่อเตรียมการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ 21: ผลการศึกษาและแนวทางการส่งเสริม.* กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564. (379.593 ล761ท ฉ.01-ฉ.02)

Abbhilash, M. (2018). *Things You Need To Know About Outcome-Based Education In India. 4 Things You Need To Know About Outcome-Based Education In India.* Retrieved from Https://Www.My klassroom.Com/.Https://Www.Myklassroom.Com/Blog/4-Things-To-Know-About-Outcome-Based-Education/

Catltr. (2023). *Course Learning Outcomes,* https//learning.northeastern.edu/course-learning -outcomes (Retrieved on 30.12.2023)

Chandra, R.S., Omer,F., & Essaid,B. (2018). *Continuous improvement process based on Outcome -Based Education.* Proceedings of the 2008 IAJC-IJME International Conference. November 17-19. Paper 031, ENG107.

JIET. (2023). *OBE Model,* jietjodhpur.ac.in/obemodel. php (Retrieved on 29.12.2023).

Lee, s, N.M.A., & Omar, N. (2018). An outcome based education approach to delivery and assessment of a course in control system design. *Proceedings of International Conference on Engineering 2018*

Loreto, M.M., (2018). Outcomes based teaching and learning practices in the hotel and resort management program of Dusit Thani College. *Dusit Thani College J, 12*, 82-98. Special Issue.

McCourt, Millis, B.J. (2021). *Writing and Assessing Course Level Student Learning Outcomes,*

Office of Planning and Assessment, Texas Tech University.

Yusof R., Othman N., Norwani N.M., Ahmad N.L.B. & Jalil N.B.A. (2017). Implementation of outcome-based education (OBE) in accounting program in higher education. *Academic Research Business Social Science, 7*(6), 1186–1200.

Sanchez, A. V., & Ruiz, M. P. (2008). *Competence-based learning. A proposal for the assessment of generic competences,* University of Deusto: Bilbao.